

ЕТНОКУЛТУРНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЛАСТ ЯМБОЛ

КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Окончателни данни

Етнокултурните характеристики на населението са обект на наблюдение от началото на 135-годишната история на преброяванията в страната. При първите преброявания, проведени в края на XIX век (1887 и 1892 г.), са наблюдавани признаците „вероизповедание“ и „матерен език“. През 1900 г. е включен признакът „народност“. При преброяването, проведено в края на 1946 г., вероизповеданието отпада, а другите два признака фигурират до 1975 г., като вместо матерен език се използва наименованието „майчин език“. Единствено през 1985 г. тези признаци са изключени от програмата на преброяването. При преброяванията, проведени през 1992 и 2001 г., се наблюдават признаците „етническа група“, „майчин език“ и „вероизповедание“, а при преброяванията през 2011 и 2021 г. е добавена и „религиозност“.

При последните три преброявания въпросите, свързани с етнокултурните характеристики, са доброволни. Използваните дефиниции и методология, както и формирането на въпросите и отговорите в преброителната карта са изцяло съобразени с основните принципи и препоръки на ООН, свързани с изучаването на населението по етнически и религиозни признаци:

- ✓ Доброволност на отговорите;
- ✓ Самоопределение;
- ✓ Възможност за свободно записан отговор.

Самоопределение по етнос

Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език.

Тенденциите в демографските процеси, обуславящи измененията в броя и структурите на населението, се отразяват върху всички етнически групи в страната. В резултат на това намалява абсолютният брой на населението и на трите основни етнически групи, както и не настъпват съществени изменения в етническата структура между последните две преброявания.

Към 7 септември 2021 г. **българската етническа група** в област Ямбол обхваща 90 733, или 90.4% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност. В сравнение с 2011 г. делът на тази група се увеличава с 3.5 процентни пункта.

Към **турската етническа група** са се самоопределили 944, или 1.0% от отговорилите лица. Относителният им дял намалява с 1.9 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

Към традиционно третия по численост **ромски етнос** са се самоопределили 7 116, или 7.1% от отговорилите лица. Относителният дял на населението от тази етническа група намалява с 1.4 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

Към **други етнически групи** са се самоопределили 836 души в областта, или 0.8%.

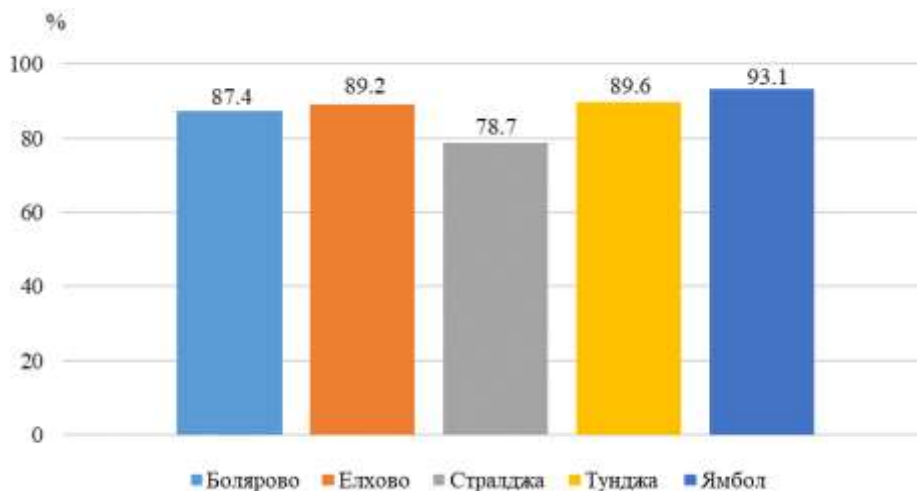
Лицата, които са посочили, че **не могат да се самоопределят**, са 0.1%. Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 510, или 0.5% от отговорилите лица.

Териториално разпределение по етническо самоопределение

Към 7 септември 2021 г. в градовете в област Ямбол живеят 70.0% от българския, 89.5% от турския и 57.5% от ромския етнос.

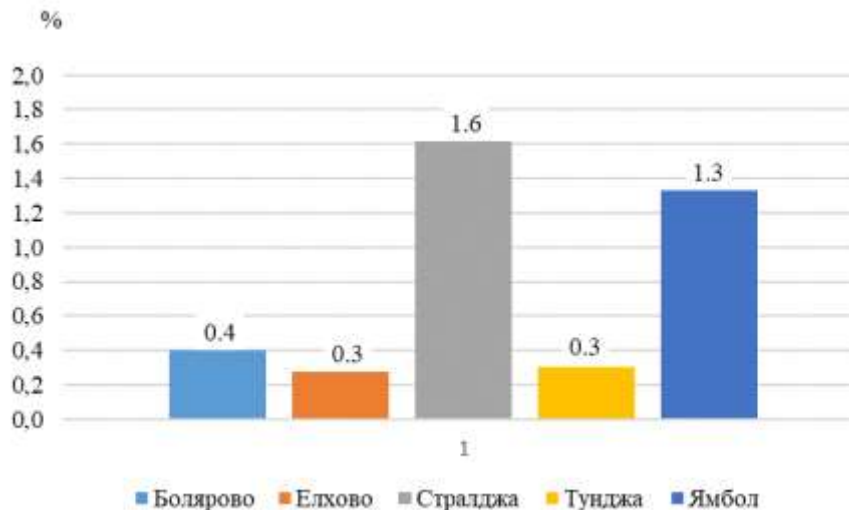
Българската етническа общност преобладава във всички общини в областта, като най-голям дял формира в община Ямбол - 93.1%.

Фиг. 1. Относителен дял на самоопределилите се към българската етническа група по общини към 7 септември 2021 година

Лицата, самоопределили се към турската етническа общност, са концентрирани териториално главно в общините Стралджа (1.6%) и Ямбол (1.3%).

Фиг. 2. Относителен дял на самоопределилите се към турската етническа група по общини в област Ямбол към 7 септември 2021 година

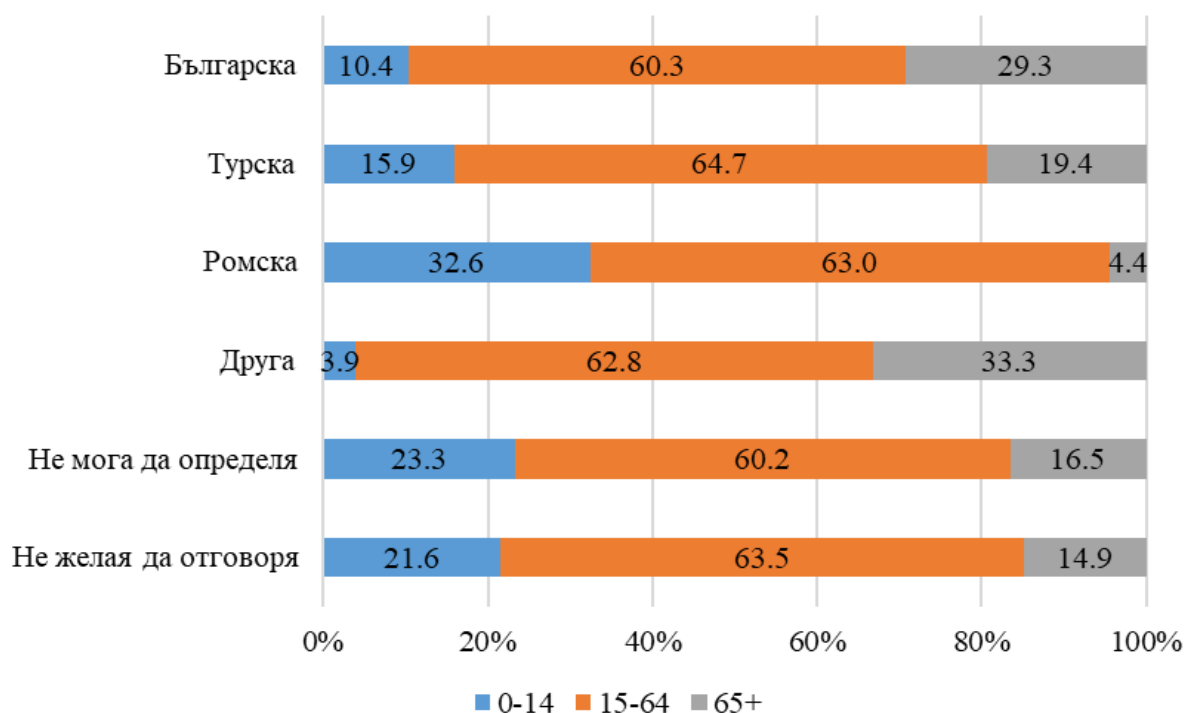
Лицата от ромската етническа група са разпределени териториално във всички общини на областта. Най-голям е дялът на ромския етнос в община Стралджа - 17.9%, а най-малка в община Ямбол - 4.5%.

Възраст и етнос

През последните десетилетия се наблюдава процес на застаряване на населението. Дялът на населението на 65 и повече навършени години от българската етническа общност е най-висок - 29.3%, при 19.4% и 4.4% съответно за турската и ромската етническа група.

Сред трите основни етнически общности в област Ямбол най-висок е дялът на младото население (0 - 14 навършени години) при ромите - 32.6%, следван от дялът на младите при турската етническа група (15.9%) и най-нисък е този дял при българската общност - 10.4%.

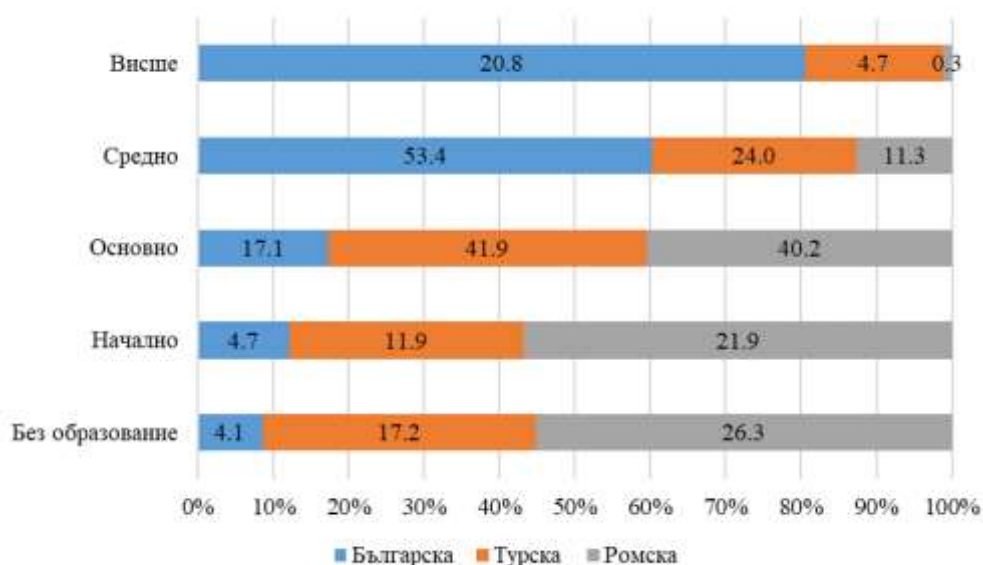
Фиг. 3. Възрастова структура на населението в област Ямбол по етнически групи към 7 септември 2021 година

Образование и етнос

Наблюдават се съществени различия в образователната структура на населението по етническа принадлежност. Докато при самоопределилите се като българи на седем и повече навършени години 74.2% са с високо образование (20.8% с висше и 53.4% със средно), то при населението от турската етническа група с високо образование са 28.7% (4.7% с висше и 24.0% със средно), а при ромския етнос относителният дял на този показател е 11.6%, съответно 0.3% с висше и 11.3% със завършено средно образование.

Фиг. 4. Разпределение на населението в област Ямбол по трите основни етнически принадлежности и степен на завършено образование към 7 септември 2021 година

Грамотността се определя като умението да се чете и пише с разбиране на прочетеното и написаното. Към 7 септември 2021 г. в област Ямбол 18.7% от самоопределилите се към ромската етническа група на възраст 9 и повече навършени години са неграмотни. Този дял е 10.6% и 1.3% съответно за самоопределилите се към турската и българската етническа група.

Икономическа активност и етнос

Данните за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването - 31 август - 6 септември 2021 година.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи. Най-висока е заетостта във възрастовата група от 15 до 64 навършени години при българската етническа група с коефициент на заетост 63.4%, а най-нисък е този показател при ромската етническа група - 25.1%.

Безработицата в област Ямбол е най-висока сред самоопределилите се от ромската етническа група - 45.8%. Най-нисък е този показател при самоопределилите се от българската етническа група - 10.1% от икономически активните лица в областта.

Майчин език

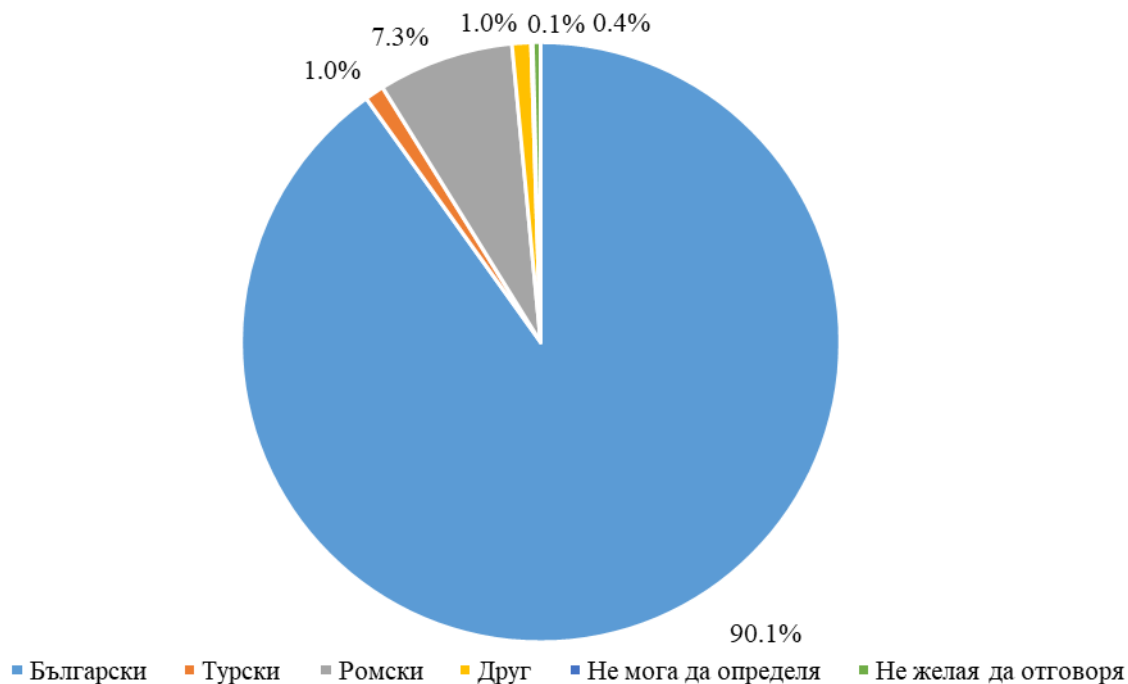
Майчиният език е вторият традиционно изучаван при преброяванията етнокултурен признак.

Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

Българският е майчин език за 87 836 души, или 90.1% от населението на областта, ромският - за 7 132 души, или за 7.3%, и турският - за 1 018 души, или за 1.0% от отговорилите на въпроса.

Друг майчин език са посочили 1 002 души, или 1.0%.

Фиг. 5. Структура на населението в област Ямбол по майчин език към 7 септември 2021 година¹

Връзката между етническото самоопределение и самоопределянето по майчин език е силно изразена.

Най-еднородна по майчин език е българската етническа група - сред отговорилите и на двата въпроса за етнос и майчин език 99.1% от лицата от българската етническа група посочват българския за майчин език, 0.1% - турския, 0.6% - ромския, и 0.1% - друг.

Сред самоопределилите се към турската етническа група за 899 души (94.3%) майчин език е турският, а за 5.0%, майчин е българският език.

За майчин език ромски са посочили 6 632 души, или 96.1% от ромската етническа група.

Вероизповедание

Вероизповеданието е принадлежността на лицето към дадена група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източноправославни, католически, протестантски, мюсюлмански и други).

Лицата, самоопределили се към християнско вероизповедание, са 74 718, или 76.6% от отговорилите на въпроса. Сред тях преобладават източноправославните християни - 71 319, или 95.2% от посочилите християнско вероизповедание, следват лицата с протестантско вероизповедание - 2 788 (3.7%).

Мюсюлманско вероизповедание са посочили 0.9%, от отговорилите на въпроса.

¹ В представянето на структурата на населението по майчин език и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Към 7 септември 2021 г. 9 459 (9.7%) лица са отговорили, че нямат вероизповедание, 4 668 (4.8%) са изпитали затруднения да определят своето вероизповедание, а 7 687 (7.9%) са отбелязали отговор „не желая да отговоря“.

Вероизповедание и етнос

При лицата, самоопределили се към българската етническа група, 68 830 души, или 78.1%, са с източноправославно вероизповедание, 0.2% - с католическо, 1 711 (1.9%) - с протестантско. Отговор „нямам“ са посочили 7 298 (8.3%) лица, а „не мога да определя“ - 3 439, или 3.9% от самоопределилите се към българската етническа група.

За 43.4% от самоопределилите се към турската етническа група отбелязаното вероизповедание е мюсюлманско, 11.1% са избрали източноправославно вероизповедание, 17.8% от тази етническа група са посочили, че нямат вероизповедание, 10.4% не са успели да се самоопределят.

Сред самоопределилите се към ромската етническа група преобладават тези с източноправославно вероизповедание - 1 771, или 25.7%. Мюсюлманско вероизповедание е посочено 5.9% от ромите, протестантско - от 13.3%, „нямам“ вероизповедание са отбелязали 1 795 (26.0%) и „не мога да определя“ - 1 011 (14.6%) от самоопределилите се към ромската етническа група.

Религиозност

Религиозността е миросглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този миросглед.

Към 7 септември 2021 г. в област Ямбол 33 559, или 34.4% от отговорилите на въпроса „Религиозен ли сте?“, са отбелязали „да“, 45.2% са отбелязали „не“, 10.8% „не мога да определя“, а 9.6% са избрали отговор „не желая да отговоря на въпроса“.